

ĐẠI SỨ QUÁN HỢP CHỨNG QUỐC HOA KỲ

Phòng Thông tin - Văn hóa

Tầng 3, Rose Garden Tower, 6 Ngọc Khánh, Hà Nội
Tel: 831-4580 * Fax: 831-4601 * Email: irchano@pd.state.gov

Chương trình Nghị sự Chính sách Đối ngoại Mỹ
Tập chí Điện tử của Bộ Ngoại giao Hoa Kỳ, tháng 11/2002

VAI TRÒ CỦA CÁC CƠ QUAN THAM MƯU TRONG CHÍNH SÁCH ĐỐI NGOẠI CỦA HOA KỲ

HỌC VIỆN HÒA BÌNH HOA KỲ: MỘT PHƯƠNG PHÁP GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP TRỰC TIẾP

Richard H. Solomon
Chủ tịch Học viện Hòa bình Hoa Kỳ

Giám đốc Học viện Hòa bình Hoa Kỳ, ông Richard H. Solomon cho biết phương cách của Học viện Hòa bình Hoa Kỳ là "đi sâu thêm một bước" so với một cơ quan tham mưu truyền thống, và "chung chiến hào với những ai muốn đem lại hòa bình cho những khu vực của họ trên thế giới, và cộng tác trực tiếp với họ". Trong nỗ lực này, Học viện, do Quốc hội Hoa Kỳ thành lập, đem theo mình "một kho kiến thức và khả năng chuyên môn về các kỹ năng xử lý tranh chấp và kiến tạo hòa bình".

Học viện Hòa bình Hoa Kỳ là một cơ quan độc nhất vô nhị trong cộng đồng "tham mưu" về chính sách đối ngoại ngày càng đông đảo tại Washington. Có lẽ khía cạnh rõ nhất trong tính vô song của chúng tôi nằm ở chỗ chúng tôi do Quốc hội Hoa Kỳ thành lập. Chúng tôi là một cơ quan liên bang độc lập. Tuy nhiên, khía cạnh nổi bật nhất là chúng tôi áp dụng một phương pháp cụ thể, tích cực để hoàn thành sứ mệnh của mình là thúc đẩy việc giải quyết tranh chấp quốc tế bằng con đường hòa bình. Thực tế là một số nhân viên của chúng tôi muốn gọi cơ quan mình là một "cơ quan tham mưu tư duy và hành động". Tôi sẽ quay trở lại ý tưởng này sau khi giải thích vắn tắt về nguồn gốc và sứ mệnh của Học viện.

Vào cuối những năm 70 và đầu những năm 80, sau chiến tranh Việt Nam, tại Hoa Kỳ xảy ra một cuộc tranh luận sôi nổi về giá trị của việc thiết lập một học viện về hòa bình tầm cỡ quốc gia để đào tạo những người chuyên nghiệp có các kỹ năng kiến tạo hòa bình để bổ sung cho nhiệm vụ giáo dục của ba học viện quân sự quốc gia do chính phủ điều hành. Kết quả của cuộc tranh luận đó là, năm 1984 Quốc hội Hoa Kỳ quyết định thành lập một "học viện quốc gia độc lập phi lợi nhuận để phục vụ nhân dân và chính phủ thông qua việc giáo dục và đào tạo ở quy mô rộng lớn nhất có thể có được, qua các cơ hội nghiên cứu cơ bản và ứng dụng, và qua dịch vụ thông tin hòa

binh, nhằm mục tiêu thúc đẩy hòa bình quốc tế và giải quyết tranh chấp giữa các quốc gia và các dân tộc trên thế giới qua con đường phi bạo lực".

Chính nhờ đó mà Học viện Hòa bình Hoa Kỳ được ra đời. Được tài trợ hàng năm bởi Quốc hội và giám sát bởi một ban giám đốc do tổng thống bổ nhiệm, có thành phần thuộc hai đảng và được Thượng viện thông qua. Học viện tập trung các nỗ lực vào giáo dục, đào tạo, xây dựng chính sách, và các chương trình xử lý xung đột thực dụng, tất cả đều nhằm mục tiêu theo đuổi hòa bình quốc tế - tại Trung Đông, tại bán đảo Ban-căng, tại Afganistan, và ở châu Phi tiểu Sahara - thực tế là tại bất kỳ nơi nào trên thế giới nơi các xung đột bạo lực có nguy cơ hoặc đã nổ ra.

Trong khi hướng nhiệm vụ của mình theo một vài phương cách mà một cơ quan tham mưu phi chính phủ truyền thống thường tiến hành - thông qua nghiên cứu, cấp học bổng, các sự kiện công khai, và phát hành ấn phẩm - chúng tôi cũng có những chương trình thực dụng mang tính ứng dụng nhiều hơn là công việc của một cơ quan tham mưu truyền thống. Như tôi đã nói lúc đầu, chúng tôi muốn mô tả mình như một cơ quan tham mưu kiểu tư duy và hành động. Vậy thì, đâu là vẻ "hành động" trong phương trình này?

Vế đó chủ yếu nằm ở đào tạo và giáo dục. Chúng tôi rất tích cực đào tạo những lực lượng gìn giữ hòa bình ngày hôm nay và giáo dục những lực lượng cho mai sau. Ví dụ trong lĩnh vực đào tạo, Học viện Hòa bình thông qua những thỏa thuận hợp tác với Bộ Ngoại giao Hoa Kỳ, đào tạo các nhân viên cảnh sát Mỹ tình nguyện phục vụ tại nước ngoài thành những nhân viên gìn giữ hòa bình tại chỗ được huấn luyện đặc biệt đến những khu vực hậu xung đột như bán đảo Ban-căng hay Đông Timor. Hàng trăm cảnh sát dân sự như vậy đang phục vụ tại nước ngoài, và nhiều người trong số họ đã tốt nghiệp Chương trình Đào tạo của chúng tôi trước khi lên đường.

Chương trình Đào tạo này không chỉ vận hành ở Washington mà trên toàn thế giới. Những người được đào tạo bao gồm các nhà ngoại giao, quan chức chính phủ, lãnh đạo dân sự, đại diện các tổ chức phi chính phủ, và nhân viên quân sự từ Hoa Kỳ và hàng chục quốc gia khác. Họ được huấn luyện để xử lý tất cả các giai đoạn của xung đột, từ những hành động ngăn ngừa đến ổn định hóa và tái hòa hợp sau xung đột.

Một ví dụ gần đây về công việc của chương trình là một khóa học hai tuần mang tính vấn đáp về xây dựng tính đồng đội và lòng tin cho khoảng 30 nhà lãnh đạo các tổ chức phi chính phủ từ Serbia và Kosovo. Chương trình này gồm bốn phần: Một khóa học một ngày bao gồm nhiều thử thách ngoài trời đòi hỏi phải lập kế hoạch tập thể và có tinh thần đồng đội; ngày thứ hai về thương thuyết và thảo luận hòa giải và thực hành; ba ngày tập trung chuyên sâu về mô phỏng trên máy tính liên quan tới thương thuyết và hoạch định chính sách; và một ngày đối thoại với các nhà hoạch định chính sách tại Washington. Trong quá trình mô phỏng, những người tham dự khóa học bị thử thách phải xử lý trong một môi trường áp lực cao những vấn đề của một đất nước giả tưởng đang vật lộn với những thách thức sau xung đột về căng thẳng sắc tộc, tỷ lệ thất nghiệp cao, suy thoái môi trường, và nạn dịch HIV/AIDS. Trong ba ngày này, họ "hoạch định chính sách" thông qua một mô phỏng máy tính, mô phỏng này cho phép họ bám sát những tác động của các quyết định chính sách của họ đối với nền kinh tế và xã hội của đất nước đó trong vòng 10 năm.

Chương trình Giáo dục của chúng tôi hoạt động nhằm chuẩn bị giới trẻ Mỹ cho công việc tạo dựng hòa bình đầy khó khăn tại các nước bị xung đột tàn phá và thúc đẩy các thể hệ lãnh đạo đang nổi lên theo đuổi sự nghiệp trong việc xử lý xung đột quốc tế. Chương trình thực hiện mục tiêu này bằng cách đưa ra những hướng dẫn giảng dạy, tiến hành hội thảo và hội nghị chuyên đề cho các giáo viên Mỹ ở cấp trung học và đại học, những người muốn đưa các nghiên cứu giải quyết xung đột quốc tế vào chương trình giảng dạy của mình.

Chương trình cũng làm việc với những nhà giáo dục tại các khu vực xung đột ở nước ngoài, triệu tập các cuộc hội thảo và hội nghị chuyên đề về phân tích và xử lý xung đột và vai trò mà các nhà giáo dục có thể đảm đương trong việc thúc đẩy hòa giải và sự khoan dung tại những khu vực này. Kể từ ngày 11 tháng 9 năm 2001, những nỗ lực này tập trung chủ yếu vào những nước và khu vực có cộng đồng dân cư Hồi giáo lớn.

Chương trình giáo dục cũng làm việc trực tiếp với những học sinh trung học Mỹ bằng cách tài trợ hàng năm cho một cuộc thi viết chuyên luận về hòa bình cấp quốc gia. Tất cả học sinh trung học Mỹ đều đủ điều kiện và được khuyến khích tham gia bằng cách nộp một bài luận về một chủ đề cho trước liên quan tới hòa bình. Chủ đề năm nay là sự biện minh cho chiến tranh, nghĩa là, liệu có một cuộc chiến tranh "công bằng" hay không? Hàng ngàn học sinh trên toàn quốc tham dự cuộc thi. Mỗi bang tuyển chọn một học sinh thắng cuộc ở địa phương, học sinh này sẽ nhận được học bổng vào đại học và một chuyến thăm quan Học viện Hòa bình tại Washington, tại đó ba học sinh thắng cuộc cấp quốc gia sẽ được lựa chọn và được trao thêm một khoản học bổng hỗ trợ.

Chương trình Pháp quyền của chúng tôi cũng áp dụng phương pháp tích cực chủ động để thực hiện nhiệm vụ của mình. Mọi người có xu hướng nghĩ về dân chủ như là một khái niệm bao gồm hai nhân tố: các cuộc tuyển cử và tự do ngôn luận, biểu đạt và tư duy. Nhưng một nền dân chủ vận hành đầy đủ bao gồm nhiều yếu tố cấu thành hơn nữa, một trong những yếu tố quan trọng nhất là việc tuân thủ Pháp quyền. Các nghiên cứu cho thấy rõ rằng những xã hội tuân thủ Pháp quyền chặt chẽ ít có khả năng là những xã hội hiếu chiến và có nhiều khả năng đóng góp cho hòa bình quốc tế.

Nhân viên của Chương trình Pháp quyền thường xuyên đi tới các quốc gia đang chuyển đổi từ chế độ độc tài sang chế độ dân chủ để đề xuất những đường hướng trong việc thực thi các nguyên tắc pháp quyền được chấp nhận rộng rãi.

Ví dụ như, theo đề nghị của các bộ trưởng tư pháp Israel và Palestine, nhân viên Chương trình Pháp quyền đã tổ chức một sáng kiến đặc biệt về đối thoại pháp lý Palestine - Israel. Mục tiêu là xây dựng quan hệ mang tính chuyên nghiệp giữa cộng đồng pháp luật hai nước và cho phép họ cùng nhau khảo sát một loạt các vấn đề chung - một tiến trình mà hai nước không thể bắt đầu nếu thiếu sự thuận lợi từ bên ngoài và là tiến trình chưa có một bên quốc tế nào tiến hành. Thông qua các thảo luận bàn tròn và nhóm công tác thuộc lãnh thổ Israel và Palestine, thành viên của hai cộng đồng pháp luật và các chuyên gia nước ngoài thảo luận về các vấn đề pháp lý thực tế ảnh hưởng tới mối tương tác thường nhật của hai chế độ, xem xét các ví dụ thích hợp về quan hệ pháp lý giữa các nước láng giềng trên khắp thế giới, và phát triển giải pháp được đề xuất cho các vấn đề chung. Cho tới hôm nay, hơn 120 thành viên của hai cộng đồng pháp lý đã tham dự. Các

chủ đề của chương trình nghị sự xoay quanh các vấn đề từ tai nạn giao thông giữa Israel và Palestine tới quyền sở hữu trí tuệ và đại diện tại tòa án của nước bên kia.

Ngoài các chương trình theo định hướng vấn đề, chúng tôi cũng có các chương trình - cũng theo cách thức đào tạo trực tiếp, tích cực - tập trung vào các khu vực cụ thể đang phải đối mặt với xung đột bạo lực hoặc đang phục hồi từ một giai đoạn bạo lực. Một trong những chương trình đó giải quyết vấn đề bán đảo Ban-căng - một khu vực đang trong giai đoạn phục hồi sau nhiều năm bạo lực sắc tộc. Một chương trình khác tập trung vào một khu vực rộng lớn hơn, khó xác định hơn, và nơi mà các cuộc xung đột mang tính lịch sử, hiện tại và tiềm năng - đó là Thế giới Hồi giáo đa dạng.

Chương trình Ban-căng của Học viện liên quan chặt chẽ tới việc giúp đỡ các quốc gia, cộng đồng và nhóm sắc tộc tại Nam Tư cũ vươn lên từ tàn dư của một thập kỷ xung đột bạo lực và chết chóc, và tái thiết xã hội của họ. Giám đốc chương trình, ông Daniel Serwer, hết sức tích cực trong khu vực và đã nhiều lần nhóm họp các lãnh đạo cộng đồng Ban-căng và quan chức chính phủ tại đây để giúp họ lên kế hoạch cho việc cùng tồn tại hòa bình của các cộng đồng đa sắc tộc và tôn giáo trước đây vốn là kẻ thù của nhau.

Chương trình mới nhất của chúng tôi, và cũng là một chương trình quan trọng mang ý nghĩa sống còn, là Sáng kiến Đặc biệt về Thế giới Hồi giáo. Các cuộc tấn công khủng bố hôm 11 tháng 9 năm 2001 đã làm sáng tỏ một sự thật đau buồn là người Mỹ và những người Phương Tây khác quá thiếu hiểu biết về những phong tục, văn hóa và niềm tin đang thịnh hành trong một bộ phận rộng lớn và quan trọng của cư dân thế giới - đó là hơn một tỷ người Hồi giáo chiếm lĩnh một vast địa lý rộng từ Tây Phi tới Nam Á.

Dưới sự chỉ đạo của Cựu Đại sứ Hoa Kỳ tại Arzeczaijan, Richard Kauzlarich, Sáng kiến Thế giới Đạo Hồi khảo sát những phương cách thúc đẩy sự hiểu biết và lòng khoan dung giữa thế giới Đạo Hồi và phương Tây, lúc đầu tập trung vào xung đột Israel - Palestine, sau đó vào Irắc và những diễn biến tại Nam và Đông Nam châu Á. Sáng kiến này cũng hỗ trợ những hoạt động có liên quan của Học viện theo các chương trình Pháp quyền, Tôn giáo, Kiến tạo Hòa bình, Giáo dục và Đào tạo.

Trong khi người ta chú ý nhiều đến vai trò của tôn giáo trong việc kích động xung đột bạo lực, có rất ít cơ quan tham mưu tính tới vai trò của tôn giáo trong việc kiến tạo hòa bình. Sáng kiến Tạo lập Hòa bình và Tôn giáo của Học viện Hòa bình hoạt động để nâng cao năng lực của các cộng đồng dựa trên tín ngưỡng để họ trở thành những lực lượng hòa bình. Sáng kiến này đã tổ chức các cuộc đối thoại và hội thảo liên tín ngưỡng tại khu vực Ban-căng, Trung Đông và Hoa Kỳ.

Trên đây chỉ là một vài trong số các chương trình của chúng tôi. Chúng tôi có những chương trình khác tập trung vào hiệu quả của nền công nghệ viễn thông mới - như Internet và công nghệ vệ tinh, nền ngoại giao mới, và các chức năng truyền thống hơn của cơ quan tham mưu - như nghiên cứu và ấn hành tài liệu theo định hướng chính sách. Nhưng những chương trình mang tính chức năng mà tôi vừa mô tả là những gì khiến cho chúng tôi trở nên độc đáo trong thế giới của các cơ quan tham mưu chính sách đối ngoại đang ngày càng lớn mạnh. Phương pháp làm việc thông thường trong thế giới đó là tạo ra những lựa chọn chính sách mới và đề xuất những lựa chọn đó

với các quan chức và những người thực hiện để áp dụng trên bàn đàm phán hoặc trên chiến trường. Phương pháp của chúng tôi là đi sâu thêm một bước nữa - chung chiến hào với những người đang nỗ lực đem lại hòa bình cho các khu vực của họ trên thế giới, và làm việc trực tiếp với họ, đem theo cùng chúng tôi một kho kiến thức và khả năng chuyên môn về các kỹ năng xử lý tranh chấp và kiến tạo hòa bình.

Toàn văn bằng tiếng Anh có trên Internet tại:

<http://usinfo.state.gov/journals/itps/1102/ijpe/pj73solomon.htm>